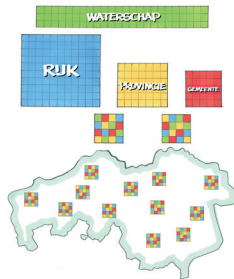
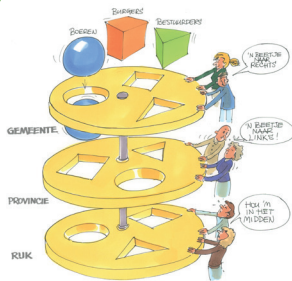

Regio Deal
Noordoost Brabant

BOTSPROEF

WAT IS *BOTSPROEF* PUZZELEN MET RUIMTE?

- **Bij vastlopers, lastige problematiek in gebieden**
- **Dus anders doen met de botsproef**
  - Met de partijen die direct betrokken zijn
  - Over een lastig thema waar niet meteen acceptabele oplossing op tafel ligt
  - Waar (samenwerkende) overheden een vitale rol hebben
  - Drie maanden doorlooptijd
  - Krachtbaan
  - Sterke, onafhankelijke begeleider
- **Agenderen want nodig voor vertrouwen en vooruitgang**

BOTSPROEF PUZZELLEN MET STIKSTOFRUIMTE

Waarom: complex probleem en meerdere spelers

1 Wat is hier het probleem?

Piekprobleem en opgave:

- a) Hoe maken wij als *boeren* graag ruimte door uitkoop en/of transitie waardoor *minimaal 50% reductie in stikstofemissie en depositie* door veeteelt wordt gerealiseerd?
- b) Hoe helpen of dwingen wij als *overheden*, boeren en hun ketens om uit te kopen en/of een landbouwtransitie te realiseren *met minimaal 50% reductie in stikstofemissie en depositie*.

Wicked: Grote belangen, urgentie, veel verschillende partijen, veel emotie. Bekende werkwijzen zoals polderen helpt niet meer.

BOTSPROEF PUZZELEN MET STIKSTOFRUIMTE

Waarom: complex probleem en meerdere spelers

2 Pittige en tegenstrijdige posities spelers

Boeren (varkens, runderen, pluimvee):

Vechten vanwege onzekerheid over toekomst en onmacht.

Bereidheid om mee te werken met uitkoop (LBV-plus en LBV bij natura 2000 gebieden) of transitie *verschilt* sterk per case en gebied.

Overheden:

Worstelen met eigen complexiteit en achterstallige, heftige opgaven maakt stikstof en transitie aanpak moeilijk en gedurfd.

Keten en influencers:

Eigen verdienmodel en macht weegt het zwaarst.

BOTSPROEF PUZZELLEN MET STIKSTOFRUIMTE

Waarom: complex probleem en meerdere spelers

3 Wat zeggen partijen? *(We komen er niet uit. In quotes:)*

Boeren:

- Gezeik op een riek.
- Die 50% stikstof reductie doelstelling is al gelukt én heel veel boeren in mijn omgeving zijn gestopt!
- Overheid en ambtenaren maken problemen erbij, ik los er 10 op een dag op.
- En als ik gewoon niet mee werk. Wat ga jij dan doen. Nou, wat dan. Onteigenen? Laat maar komen.
- We blijven aan tafel want anders zijn we gezien.
- Zodra je aankondigt dat je wilt stoppen word je behandeld als een paria.

Overheden:

- Met alles wat ik zie en in media hoor, schaam ik me voor hoe het nu gaat. Het lukt ons niet om als overheden samen duidelijkheid te geven.
- Veel (jonge) boeren zijn er niet mee bezig. Zijn gewoon stal aan het bouwen als ze vergunning hebben gekregen.
- Dit is niet om boeren te pesten. Dit gaat over de afweging tussen maatschappelijke belangen. Dat kost tijd en geld en moet je daarom zorgvuldig doen.

Experts:

- Het moet nog veel erger worden voordat er beweging komt.

BOTSPUNTEN BOEREN

- *Wantrouwen in relatie*, emoties, metingen en toezeggingen. En dus boos of gefrustreerd.
- *Geen vertrouwen in toekomst* en onmacht en onzekerheid om daar zelf invloed op te hebben. Vrees voor dwang.
- Voortbestaan (familie) bedrijf, vak en *verdienmodel*. B.v. bij een beroepsverbod.

BOTSPUNTEN KETEN EN INFLUENCERS

Eigen verdienmodel en macht weegt het zwaarst.

- Financiers en adviesbureau's: *Formuleren vaak geen positie* voor zichzelf. Terughoudend om te investeren.
- *Supermarkten* en producenten: blijven *scherpe, monopolistische inkopers* met schaalgrootte, die markt (keuzen, omzet) en overheid (verplichtingen) volgt.
- Vleesverwerkers en veevoerbedrijven: monopolistische schakel tussen boer en supermarkt, direct en *existentieel belang* om vee en vlees in grote volumes en goede prijs naar supermarkt te krijgen.

BOTSPUNTEN OVERHEDEN

Worstelen met eigen complexiteit en achterstallige, heftige opgaven maakt stikstof- en transitie aanpak moeilijk en gedurfd.

- *Wachten* doet de overheid *geen pijn*. Wachtijd vaak verhuld als activiteit, via brieven, commissies, nieuwe plannings en andere (overheden). Interne druk maakt doorpakken lastig voor zowel bestuurders als ambtenaren.
- *Niet eerlijk. Gemankeerd verhaal*. Mooi weer spelen en lastige informatie achterhouden. Wishful thinking dat het goed komt. Misplaatste bescherming bestuurders én zij vragen er zelf ook niet om.
- *Niet weten* hoe je verantwoordelijkheid laat of geeft in een gebied. *Veranderlijk en risicomijdend*. Elke ambtenaar en bestuurder heeft hier mee te maken. Opschalen pilots gebeurt nauwelijks.
- *Ik en wij*. Spanning tussen eigen rol en overheid als geheel. Dat maakt betrouwbaar handelen lastig en leidt tot 'jij bent unne goeie, maar de overheid is slecht'.

PATRONEN DOORBREKEN

A Veel emotie

Drama driehoek met een aanklager, slachtoffer en redder doorbreken. Eigen rommel opruime en anderen volwassen, constructief aanspreken. Niet alleen zenden, ook echt luisteren.

B Natuur bescherming en herstel is van iedereen/niemand

Staat al jaren op de agenda. Polariseren over doelen, inhoud en metingen. Milieu maatregelen stapelen al jaren met investeringen, beperkingen en administratie voor boeren. Soort maatregelen helpt onvoldoende en is een onvoorspelbaar risico voor ondernemers.

Beter verhaal en integratie nodig. Niemand is tegen natuur.

Vervolg op volgende kaart →

Vervolg vorige kaart →

C Overheden hebben wantrouwen gezaaid

Worstelen met eigen complexiteit en *achterstallige, heftige opgaven*.
Uitstelgedrag, top-down beloftes, onvoldoende of *wisselend nakomen van afspraken* en een *versnippering*/wijzen naar andere overheden.
Van wachten naar voor op durven lopen.

AANBEVELINGEN OM DE PATRONEN TE DOORBREKEN EN VOORUIT TE KOMEN:

- 1** De 10 botspunten erkennen, eigen aandeel erin begrijpen en ongezond samenspel via eigen rol en organisatie durven doorbreken. Relatie, opgave, aanbod én organisatie beter doen.
- 2** Omgaan met heftige emoties. Doorbreken van dramadriehoek van emoties en wantrouwen.
- 3** Helder en consistent verhaal over natuurbescherming en herstel durven vertellen en laten zien. Keuzes en voorspelbaarheid.

Vervolg op volgende kaart →

Vervolg vorige kaart →

4

Betere rolneming:

- a) Kernrol Overheden: beschermer kwetsbare groepen en collectieve goederen zoals gezondheid en natuur.
- b) Kernrol Boeren: de mens én realistisch ondernemer. Geen wereldproblemen hoeven oplossen maar wél natuurherstel en meebewegen met maatschappelijke vragen.
- c) Kernrol ketenpartners en influencers: belangenbehartigers. Meer actie op collectief belang.

5

Gebiedsgericht oplossen en organiseren. Bevoegdheden en mandaat stapelen.

6

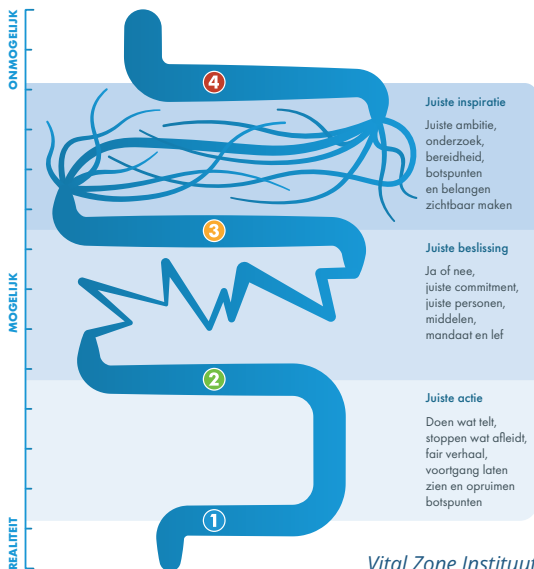
De aanpak en durf van de botsproef benutten en opschalen. Doen in gebieden.

ACTIES

We gaan zelf verder met aanbevelingen: verspreiden, toepassen, opschalen. Practice what we preach. Vanuit Puzzelen met Ruimte Oproep: neem contact op met Marlies Kampschreur, Jules Goris, Niki Thewissen of Jim van den Beuken.

BOTSPROEF

De juiste stap met de krachtbaan

Vital Zone Instituut

BOTSPROEF PUZZELEN MET STIKSTOFRUIMTE

Hoe dan: andere aanpak → B O T S E N

B Begrijpen

Doorgronden van complexe, vastgelopen situatie. Dit omvat onderzoek doen en luisteren naar betrokkenen en experts om gedetailleerd begrip te krijgen over achtergrond en pijn.

O Opgave

Een scherpe, relevante vraag formuleren waar pijnlijke of ongemakkelijke keuzes onderdeel van zijn. Niet aanpassen onder druk.

Vervolg op volgende kaart →

Vervolg vorige kaart →

T Tijd en tafel

Alléén de direct betrokken partijen aan tafel brengen om positie en rol zichtbaar te maken. De doorlooptijd is veel korter dan gebruikelijk (hier 3 maanden) en de intentie om wachttijden te halveren door de oorzaken op te ruimen.

S Spelers

Spelers in één ruimte brengen en confronteren met kritieke kwesties, posities en de pijn. Meet the heat. Alert blijven op patronen, belangen en rolneming die bestaande problemen in stand houden. Na (h)erkenning kan een nieuwe stap worden gezet.

Vervolg op volgende kaart →

Vervolg vorige kaart →

E Energie en beweging

Gebruik de krachtbaan om posities te bepalen, inzicht in het veld te krijgen en de juiste stap te maken. De krachtbaan is een unieke methode om snel kleur te bekennen en elkaar te bevragen op de juiste stap die gezet moet worden. Momentum creëren (van 4 naar 1 krachtbaan).

N Nieuw vertrouwen verdienen

Met fair verhaal, helder aanbod/antwoord en goede relatie doet ieder wat we toezeggen. Een beslissing kan ook 'nee' zijn met uitleg. Doorpakken en borgen vervolgacties en ondersteuning.